

Dimarts,

8 de juny del
2010

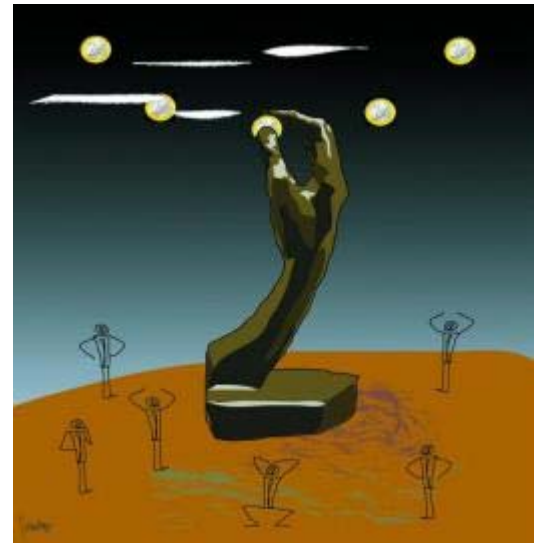
Opinió Política Món Economia Diàleg Societat Ciutats Cultura i Espectacles Comunicació Última

L'ESTAT HA DISPARAT EL DÈFICIT PÚBLIC I L'AJUST ESDEVÉ IMPRESCINDIBLE

L'ajust fiscal

CARLES BOIX / PROFESSOR DE POLÍTICA I AFERS PÚBLICS A LA UNIVERSITAT DE PRINCETON

Primera consideració. El pla d'ajust pressupostari del govern espanyol marca el final, inevitable, de les polítiques fiscals expansives que encetà l'Estat espanyol davant de la crisi econòmica. En els darrers dos anys el deteriorament de les finances públiques ha estat extraordinari, sense precedents històrics. L'any 2007 l'Estat espanyol tenia un superàvit fiscal equivalent a dos punts percentuals de l'economia espanyola. L'any 2009 el va tancar amb un dèficit públic de l'11 per cent del producte interior brut (el PIB). La meitat d'aquest canvi de 13 punts del PIB es deu a la caiguda de la recaptació d'impostos. Una quarta part es deriva de l'augment automàtic dels subsidis d'atur. I la resta, uns 30.000 milions d'euros aproximadament, prové de la decisió explícita del govern Zapatero d'augmentar la despesa, sobretot en contractació funcional (uns 150.000 empleats nous) i inversió pública (com ara el famós pla E) per estimular l'economia.

SOMEKAWA

EL RESULTAT D'AQUESTA POLÍTICA EXPANSIVA ha estat més aviat magre i fins i tot contraproductent per dues raons. Una: sense aquesta política, el dèficit públic hauria pujat solament fins al 7 o 8 per cent del PIB: una xifra més manejable, menys *grega*, molt menys amenaçadora de cara enfora i, per tant, menys necessitada de mesures dramàtiques. Dues: malgrat l'estímul, l'economia continua sense créixer. Keynes, el pare intel·lectual d'aquest tipus de polítiques d'expansió, sempre havia advertit que l'economia depèn del que ell anomenava els "esperits animals" dels seus membres, això és, la confiança que aquests poden tenir en el futur. Sense aquesta confiança, fins i tot els paquets fiscals més grossos i la despesa pública més libèrrima acaben fent figa. És evident que com que Espanya no sembla generar cap mena d'il·lusió o seguretat jurídica i econòmica, ni a fora ni a dins, l'expansió havia de petar.

SEGONA CONSIDERACIÓ. Una bona notícia és que el pla d'ajust equival a reconèixer públicament que el govern i les institucions polítiques de l'Estat (incloent-hi el Tribunal Constitucional, aquesta paràbola viva

de la inseguretat jurídica) són responsables de bona part de la crisi econòmica espanyola. Fins ara, la crisi la venien com una cosa global, bé en forma de *deus ex machina* impossible de contenir, bé com una andròmina manegada pels mercats internacionals. No hi ha dubte que el xoc econòmic ha estat universal. Però els efectes han estat molt diferents a les economies avançades: devastadors a la Península, moderats al nord d'Europa, inexistents en països com Austràlia (on el deute públic és pràcticament zero). Ara per ara, el govern Zapatero, sens dubte per necessitat, ha deixat de tirar pilotes fora i, de fet, va avançat respecte a l'oposició populista del Sr. Rajoy i a la majoria de l'opinió mediàtica. Llegir els diaris espanyols i catalans fa venir esgarriances. Els opinadors de torn aposten per la regulació global a mans d'un govern mundial sense fer-se mai la pregunta sobre qui seria el regulador. Els Srs. Sarkozy i Berlusconi? El Sr. Putin? El líder del Partit Comunista Xinès? La gestió del pacte d'estabilitat de la UE (l'exemple més immediat de regulació global), amb més forats que un colador d'estar per casa, fa témer el pitjor. França i Alemanya van incomplir-lo quan els convingué fer-ho. Grècia entrà a l'euro sense haver fet els deures més mínims. Deu ser per això que les economies escandinaves, en la seva infinita saviesa socialdemòcrata, han rebutjat sistemàticament renunciar a les seves corones per posar-se sota la batuta de l'euro? I quan no criden a la regulació, els nostres articulistes, fins i tot aquells suposadament més ponderats (sobretot en matèria autonòmica), conclouen coses tan absurdes com que els mercats financers (amb la pèrfida Albió al davant) maquinen tota mena d'accions per fer saltar l'euro i la mateixa Unió Europea fets a miques. Amics meus, si alguna cosa vol el capital (aquesta cosa etèria de propietat incerta en les economies moderníssimes que tenim) és pau, tranquil·litat, monedes robustes, mercats integrats. Quan les coses van mal dades, la temptació peronista és immensa. Però, l'esperit ha d'imposar-se sobre la carn. Si no, el país estarà perdut.

TERCERA CONSIDERACIÓ. L'ajust pressupostari (que promet una reducció de 5 punts del dèficit en dos anys) ha estat presentat com la mort de l'Estat de benestar. Aquesta proposició és absurda. Suècia va fer un ajust pressupostari equivalent al 9 per cent del seu PIB a principis dels noranta. Dinamarca en va fer un d'igual al 10 per cent de la seva economia una dècada abans. El seu nivell de prestacions socials és altíssim vint anys després. De fet, l'ajust fiscal no solament és necessari i viable sinó eficaç des d'un punt de vista econòmic. L'evidència (analitzada pel professor Alesina) de tots els ajustos fiscals fets des de 1970 mostra que la reducció del dèficit reduint la despesa acaba generant un creixement sostingut. Ho fa perquè crea la confiança social que anima la societat a tenir empenta i a treballar. L'ajust fiscal que Clinton va imposar l'any 1993 fou l'esca que encengué els feliços (*estupendos*, que dirien els nostres avis) anys noranta. (La proposta de la Generalitat d'apujar impostos és, per això mateix, una idea errònia. No vull ser tan malèvol com per creure que el Sr. Zapatero fa servir els seus aliats catalans per reconciliar-se amb aquella extrema esquerra que li exigeix collar "els més rics". Catalunya no pot pas ser la que hagi de pagar els plats trencats per triplicat! Això atempta contra el principi de solidaritat més bàsic.)

QUARTA CONSIDERACIÓ. Per a desànim de tots, la crisi econòmica ha servit per demostrar que la classe política catalana no ha canviat. Esquerra predica la revolució a Madrid i la concòrdia a Barcelona. Per la seva banda, CiU s'absté per evitar eleccions catalanes i generals el mateix dia. El càlcul és racional i lícit, per descomptat. Però el que és incomprensible és que ni tan sols intentessin negociar el paquet fiscal. Espanya és mestrívola en la seva utilització indiscriminada de l'ultimàtum, de l'*O lo tomas o lo dejas*. Volen, sisplau, apujar-se les mànigues i ficar cullerada en l'ajust? Per començar, volen fer recaure els sacrificis sobre tots aquests governs autonòmics de segona classe que tenen una massa funcional igual a un terç de la seva població? Per acabar, volen parar tota mena de subsidis i d'AVes interprovincials absurds i forçar l'eix mediterrani, que és l'única infraestructura que promet ser rendible? Impossible? Bé, aleshores això vol dir que els interessos de Catalunya i d'Espanya són irreconciliables. I que cal actuar en conseqüència.

Notícia publicada al diari AVUI, pàgina 22. Dimarts, 8 de juny del 2010

Paraules clau: Ajust, Govern, Fiscal, Dèficit, Econòmica, Crisi, Pib, Consideració, Públic, Economia